Non iam cantabant canticum in terra aliena. Quid? Sumendum ex Ethnico, *Eclog.* 9. à v.62.

—Tamen veniemus in urbem.
Cantantes ut eamus, ego hoc te faſce levabo:
Carmina tum meliùs, cùm venerit ipſe, canemus.

Virgil.

37 Filij tranſmigrationis urbi *appropinquaverunt*, ſic & *acceſſerunt*; quippe ſine mora in via, amputantes retinacula, *ne de ſinat appropinquare, qui ceſſarit accedere*: dicit Leo Pap. de *Paſſion.* ſerm.11. & Virgil. 12. *Æneid.* v.565.

Leo Pap.

Nequa eſto mora.
Nequis ob inceptum ſubitum mihi ſegnior ito.

Idem.

Homer.18. *Odiſſ.* v.387. *Si Ulyſes veniret & accederet*: ideſt, accederet veniendo ſine mora in via, ut rediret ſolicitus in propria. Hæc ſolicitudo, dum agitur quod agitur animo attento & intento in agendum. Plaut. *Perſ.* Act.2. ſcen.2. v.3. *Fac rem hanc cum cura.* Pro perfectione actionis ſæpiculè placuit phraſis. *Bacchid.*3. 1. v.12. *Factis, quæ facis.* Addit in *Trinum.*2.2. v.110. *Age rem curà.* In *Stich.*5.4. v.33. *Age, ſi quid agis, age.* Virgil.9. *Eclog.* v.65.

Quid ſit in actione ſolicitudo? Plaut.

De ſine plura puer, & quod nunc inſtat, agamus.

Virgil.

Quoniam, ut obſervat Senec. *Epiſt.* 1. *Vitæ pars maxima elabitur nihil agentibus, tota aliud agentibus.* Hinc Doctor Gentium optat, quod Romani ſint *ſolicitudine non pigri.* Per Bebæoſim, q.d. Non ſolùm non pigri, ſed & ſoliciti. Euripid. in *Ion.* v.290. *Advena, non civis, ex altera terra.* Iuvenal. Satyr.14. v.70. *Sine labe, vitioque carentem.* Lucan.10. *Pharſal.* v.76. *Illicitoſque thoros, & ſine coniuge partus.* Plutarch. ad *Princip. indoct.* etiam: *Regula recta, non obliqua.* Teſtimonia in ſacris, uſquequaquè quapropter miſſa facio. Unde ſæpe negatio ſumitur pro *Non ſolum non.*

Rom. 12. 11. *Bebæoſis.*

38 Aptiùs delicatur per Epexegeſim, quaſi ſolicitudo ſine pigritia ſit agentis, & in opus ſatagentis: etenim ſi non præſens circa præſentia animus, eſt pigra ſolicitudo: & non ſolicitudo cum pigritia. Liquet præfatis ſacris auctoritatibus. *Appropinquaverunt & acceſſerunt.* En vera ſolicitudo, quippe cum pigritia qui videbantur ſoliciti, *appropinquaverunt & ſteterunt.* Non anxij in opere & ad opus. Sunt in negotio otioſi & debent eſſe *in negotijs negotioſi*; ut ait Plaut. in *Mercator.* Act.1. ſcen.2. v.79. & Catull. Carm.67. v.24.

Epexegeſis. Iſai.41. 5. Pſ.37. 12. *Pigrè agendo, nihil agitu.*

Ut tibi tunc toto pectore ſolicita.

Catull.

Hugo hìc: *Solicitudine non pigri. Omiſsio* (infit) *eſt reſpectu actus debiti: negligentia reſpectu circunſtantiæ debitæ; quando quod fit, non fit modo, quo debet fieri.* Hinc Ierem. 48. *Maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter.* Hebr. *Negligenter.* Conſtat in opere ſolicitudo non pigritia; quippe aliquid detrahit operi negligentia. Alapide favet cogitationi noſtræ. *Soliciti* (ait) *non tantùm honore, ſed & favore, officio, ope, curà; idque non pigrè, ſed ſedulò, ſtudio, diligentià.* Arab. *Non pigri, ſed ſolertes: in ſolertia non pigri.* Nerboſè Syr. *Amantes & diligentes*, quaſi pigritia oppoſita amori & charitati. Charitas non quærit quæ ſua ſunt, & amor ad opus in nulla ſede moratur. Caietanus diſtinguit in idem propoſitum, virtutis donum & uſum; ſubiungitque: *Solicitudine: ecce donum. Non pigri: ecce uſus.* Oth. Vænius, *Emblem. Amor.*48, ſuccinit:

Hug. Ierem.48. 10. *Diſcrimen omiſsionis & pigritiæ.* Alapid. Caietan.

Acer & irrequietus amans animo omnia verſat,
Ardet, & haud ullis permanet ille locis.

Oth. Væn.

39 Cuncta expedita: modò ad verſiones, *Venientes venient cum exultatione.* Hebr. *Veniendo veniet in laude.* Syr. *Venient properi.* Æthiop. *Gaudentes revertentur.* Maluend. *Venire veniet in acclamatione.* Alij apud illum: *Omnino redeat cum cantu. Feſtinus redit, ac lætus. Veniendo veniet cum iubilo. Redeuntes gaudio pleni.* Auguſtin. *Coronà gaudiorum & exultationis.* Singulis expoſitionibus aptavimus Interpretum cogitationes: modò inferam Didaſcalijs; ut percepto fructu ex fletu, repleat iucunditate, quando veniant & apparebo in conſpectu Domini.

Verſiones.

ADINATON EXEGETICUM.

Epilog. Excurſ.

1. *Venientes venient*: ideſt, *Tandem, tandem venient.* In philautia nec ſpes: etenim cùm cæca ſit; numquàm veniet in cognitionem erroris, quia ſemper diligit originem cæcitatis.

2. *Venientes venient*: Aliquod latet venerabile fidei arcanum, dum exprimitur ſuppoſitum. Sunt qui non venientes veniant? Sanè, per Numinis mirificam gratiam. Sunt infantes Innocentes, quos ſuſtulit Rex Herodes: etenim illa in ætate, Salvatoris exponentes teſtimonium; venerunt non venientes ad Martyrium.

3. *Venientes venient*, qui ſocij Franciſci Paulani, calcato æquore. Cum Magiſtro venerunt in littora, ut venirent Siciliam ex Calabria. Non venient venientes: dicunt nautæ. Imò pervenient: igitur ſuper aquas extendit pallium, atque venientes pervenerunt in portum.

4. *Venientes venient*, & *cum exultatione*, mirabili virtute & poteſtate Magiſtri. Exultatio ex feliciſsimo adventu; ſed inter tot virtutes fugit cognitio: igitur cognoſcentes ignorabant, per quam illarum venientes per vaſtum mare vehebant.

5. *Venientes venient*; Nautæ tractum velint, nolint: & ſuper aquas, quantumvis illorum obſtet improbitas: ſiquidem Franciſci mirificà humilitate, ſociorum corpora vel in mari ſine pondere.

6. *Venientes venient*: ideſt, *tandem, tandem venient.* Ita receſsit Gentilitas erroribus cæca, ut numquàm in lucem veritatis iudicaretur ventura. Gratia cæcitati prævaluit, oculos aperuit, lucem vidit, errores cognovit: & ut Solis cognoverunt in terra nativitatem, ſtatim Gentiles ab Oriente venerunt in eius adorationem.

7. *Venientes venient*, & *cum exultatione.* Gaudium neceſſarium in adventum? Ut ſit correctio eſt neceſſaria exultatio; qua cognoſcitur corrigentis animus, & læſi ſanatur vulnus. Quis ergo ad illam non venit veniendo? Quiſquis venerit, & non venerit cum gaudio: etenim cum hoc procedat ex correctionis modo; ſine modo, qui veniunt, nequàm veniunt, ſed venientes fugiunt.

8. *Venientes venient.* Quid novum? Multoties venientes in adventu reſiliunt. Subditi malè morati, dum ad Præſidem veniunt, non veniunt ſubditi: receduntque venientes, cupientes eſſe Superiorum Superiores. Veniunt à ſe lactati, cum exultatione. Vident Præſides ſtudere integritati: & ſine exultatione venientes fugiunt, præſentes abſunt; quippequàm non placet ſubditis improbis, vivere Superiores iuxta leges.

DIDASCALIA PRIMA.

Proprij amoris præſumptiones ſunt cerebri vacuitates.

1 PRÆSENS dirigitur documentum in illorum cerebra vacua (quæ inter aulicos vagantur nugivendula, phantaſtica, ridicula, ludicra) qui propter varias inſulſas conceptas cogitationes, dicuntur à Plauto *Homines* (ſive figuræ) *volatiles*, vel *volatici.* Vide in *Pœnul.* Act. 2. à v. 25. Hi in vana ducti, ducuntur à vanis, ſtultiſsimi facti, dicentes ſe eſſe ſapientes; quippe cùm magis ſuo iudicio ſapiunt, magis deſipiunt.

Homines phãtaſtici & volatici.

Homine imperito numquàm quicquam iniuſtius
Qui niſi quod ipſe fecit, nihil rectum putat.

Terent.

Succinit Terentius in *Adelph.* Act. 1. ſcen. 2. v. 18. Non quod eſt, ſed quod putat quia totum in errorem aut rectitudinem iudicium iuxta quæ cogitat. *Cogitare cogitationes*: ſæpe dicitur in Scriptura, uti vidimus, *Tautolog.* 7. De his balatronibus verum, utpotè cunctis ludibrium: ſiquidem factis infectis, evolutis, revolutis, iuxta proprium iudicium; monſtrant non habere cerebrum. Cogitare, eſt mente ex collatione eligere quæ utiliora. Cogitare cogitationes, mentem occupare in fatua. Hiſpanicè: *No es diſcurrir, que es bobear.* Unde cogitatio in ineptijs dicitur *Cogitare cogitationes*; quoniam intendentes apparere cogitationibus docti, ſplendent magis moriones & papellardi. Nugæ ſunt, ubi cogitatio in cogitatione ſiſtit, quæ ex natura ſua ad operationem tendit: & cùm cogitetur, ut obiectum menti perfectiùs intelligatur; rutilant cogitationes ſine intellectu, quoniam cogitatio ad rem ſolummodò cogitatio. Multa ab his diſponuntur, decernuntur, cogitantur; ſed nihil ſucci ex diſpoſitis, cogitatis & decretis, niſi mentis ludibria, & ſtudia omninò otioſa: quandoquidem nihil utile, ſed cogitationes cogitare; quia ſolùm in nugamenta phantaſiæ cogitationes. Nullum obicem inveniunt morologi,

Ezech. 38. 10.

Deſipiũt, ubi ſapere videntur.

Scena phantaſiæ, ſine veſtigio iudicij.

logi, quia ſine iudicij rectitudine imperiti; aſtruentes rectum, quod ab illis dumtaxat cogitatum, unde erroribus elucet extra iudicium: & pro recto ludicra cogitantes, dicuntur cogitare cogitationes; quia ſeipſos amantes, cogitationibus ludicris, numquàm cogitant ſed blaterant. *Philautus* (inquit Plato, 5. de *Legib.*) *qui ſe amat, cùm ſeipſum, ſuumque iudicium; magis quàm veritatem honorandam putet; quid iuſtum, quid bonum, quid pulchrum ſit, malè iudicat.* Quid mirùm? Non habet iudicium, dum iudicat, à ſe totum. Iuxta Proſperum, *Epigram.* 98. Inſanus, furioſus, phreneticus,

Plato.

Proſper

Qui ſe nullo iam munere credit egere.

Unde cùm infatuati omninò vivant & ratione blandiminis & acceptatione dignitatis; in virtutum exterminium, vitio philautiæ, peſtis graſſatur vitiorum.

2. Tim. 3. à 1.

Chryſoſt.

2 Prædixit Paulus. *In noviſsimis diebus* (ait) *inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſeipſos amantes.* Tempora periculoſa, ideſt, *moleſtiſsima*: ſubdit hìc Chryſoſtom. Nihil ſanè moleſtius, quam philautus: etenim cùm ob faſtum & auctoritatem deauret flagitia; ſub virtutum ſpecie, ægrè fertur venerari adoratione peccata. *Sunt faſtoſi, arrogantes, iactabundi* (ait Alapide) *ut ſuam eruditionem, eloquentiam & virtutes etiam ſupra veritatem extollant & iactent.* Quid ſi in malum temporis, nec eloquentia, nec eruditio, nec ullæ virtutes? Ideo tempora mala, & neceſſaria patientia; quippe tormentum, plaudere ſtultum ut eruditum, tamquàm eloquentem bardum, & uti religioſum ipſum flagitium; haud alia de cauſa niſi quia ſui iubet præpotentis amor, & poteſtatis auctoratæ furor; ut cuncti priventur (quia mala tempora) mente, quia qui iubet infatuatus truncatur capite. *Quid porrò* (inſit Seneca, *Epiſt.* 92.) *non æquè incredibile videtur. Maieſtatem eius ex noſtra imbecillitate metimur, & vitijs nomen virtutis imponimus.* Unde cùm plaudi videt, quod ipſemet non habere cognoſcit; paulatim imaginationi phantaſticæ credit, quo deturbatur in furorem cerebrum, & mentis neque veſtigium. Sophocl. in *Aiac.* v. 490.

Alapid.

Intolerabiles ſūt & quare?

Senec.

E throno per ſceptra debacchantur.

Sophocl.

3 Tempora mala ſunt, tempora periculoſa, aſſentiendo & diſſentiendo: aſſentiendo lenocinio in deſipientem: diſſentiendo, vulnere in ſibi lenocinantem: quaſi dignitatis dedecus, quòd erroris non ſit plauſus, advocans in claritudinem famam: quandoquidem læſo iudicio bambalobombax concipit tamquàm iniuriam, non haberi ſapientiſsimum, peſsimum bipedum; ſtultiſsimum virorum. *Tempora periculoſa*: etenim & nocebit tacere, & etiam nocebit loqui. Magnum ſanè periculum, ubi nocet vel ſilentium. *Tempora periculoſa, &* (pro *Quia*) *erunt homines ſeipſos amantes.* Quia homines perciti & concitati philautiâ, tempora concurrent periculoſa? Utique. Unde maius in continuas acerbitates periculum, quàm ex hydra multicipite vitiorum? *Erunt* (ſubdit Paulus) *cupidi, elati, ſuperbi, blaſphemi, non obedientes, ingrati, ſceleſti, ſine affectione, ſine pace, criminatores, incontinentes, immites, ſine benignitate, proditores protervi, tumidi, & voluptatum amatores, habentes ſpeciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes* :: *homines corrupti mente.* Ecce ſpeculum philautiæ. Si latet (ut noceat magis) uti incognita formà; in ſpeciem cuncta vitia. Hinc tempora periculoſa procedunt, quippe vitia non cognoſcunt, & procedit ultrà inſania, ut plaudantur ad imitationem ſcelera: etenim cùm amatores ſui, vagentur glorioſè, corrupti mente; ita conſilijs deſipiunt, ita phrenetici inſaniunt, ut velint (quantumvis ſubditi nolint) enormiſsimos errores, plaudi & celebrari à cunctis tamquàm maximas virtutes. Vide Gregor. Magn. lib. 1. *Epiſt.* 24. & Senec. *Epiſt.* 45. Hinc tempora periculoſa, quia calcatà à philautis ratione, principatur dementia; ex cuius dominio & poteſtate, ſemper eſt bellum utrinde oppugnatrici rationi: igitur indeclinabile ex perplexitate periculum, cùm occurrat neceſſarium, vel deſerere mentem, vel ſequi furorem. Sono eiuſdem citharæ cuncti ſaltant: una lyrà delirant, & corrupti mente pravo amore; ſeſe amantes non intelligunt: quicquid fatuum aut rectum ut ſtulti non cognoſcunt. Sophocl. quò dudùm, v. 900.

Vaniloqui, pompatici.

Et pro Quia.

Pectus ſētina vitiorum.

Ubi ſup.

V. 8.

Iniquitates plauduntur quaſi virtutes.

Homines malæ mentis, bonum præ manibus Habentes, non cognoſcunt.

Sophocl.

4 Deſcribit incommoda Carol. Scribani in *Medic. Religioſ.* lib. 3. cap. 12. Ex huiuſmodi amore naſcuntur non levia mala, ut cognoſcantur tempora periculoſa, & philauti ſine mente, vel corrupti. *Sequitur* (inquit) *individuo quodam nexu amorem ſui ingens ignorantia ſui; ut in rebus ſuis in perpetuis tenebris ac denſà ubique nocte ambulent: acciditque his, qui hoc vitio tenentur, quod phreneſi laborantibus: qui quò propinquiores morti ſunt, eò ſe valentiores arbitrantur, pereuntque, dum in ſumma valetudinis bonæ opinione ſunt: è quo deinde errore ſtolidiſsima ſequuntur conſilia, audent viribus non imparia tantùm, ſed & ſibi, & Reipublicæ ac Religioni noxia: nec remedia ſperari poſſunt; cùm & gravi teneantur ignoratione morborum ſuorum, nec monitiones admittant. Sibi nimirùm illi ſapiunt, ut omni ſpe careant valetudinis bonæ.* Amor cæcus eſt. Deformitatem non odit, quia ſe non videt: multorum puderet cæcus, ex quibus in multis excitatur riſus: at dirigi non valet, quippequàm cæcè ſe diligit: & ni à pectore exterminet proprium amorem, huius non poteſt à corde excutere cæcitatem. *Venientes venient*: dicit noſtra Tautologia. Ideſt, *Tandem tandem venient.* In Philautia nec ſpes: etenim cùm cæca ſit; numquàm veniet in cognitionem erroris, quia ſemper diligit originem cæcitatis. Innuit Doctorum Magiſter, Theodidactus Benedictus, in *Regul. Sanct.* prolog. inquiens: *Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenunciatis proprijs voluntatibus, Domino Chriſto militaturus*, &c. Qui propriam voluntatem deſerit, dirigere tutò promittit: in eo quippe deſperat optabilem directionem; qui præ amore ſui propriam non deſerit voluntatem: etenim ut bonus etiam in virtute ſit, ipſe propter directionem debet ſeparari à ſe.

In propria dilectione, ignoratio ſui.

Scriban.

Et error irrevocabilis.

Pſ. 125. 6.

S. Bened

5 Ioanni baptizanti accedentibus, dicitur à legatis Synagogæ: *Tu quis es?* Qualis, congruius videtur: verùm, *Quis?* Quis niſi Ioannes? Ioannes eſt: diſtinctum non habet quid: cur igitur illum ipſum interrogant, *Tu quis es?* Ex proprio corde ipſorum, & arroganti propoſito, fuit illorum ad Ioannem interrogatio: licèt magnus, oblatæ dignitatis erat indignus: & ab illo inquiritur, *Quis* ſit (quaſi alius eſſe poſsit qui erat ipſe) dum micabat in maieſtatem dignitas, & dignitatis ſuperioris maieſtas; etenim frequens conſuetudo indigni, immutari in dignitate. *Tu quis es? Quid*, interrogandum; ut cognoſcatur meritum. *Quid* erant opera: *Quis*, proſapia; quæ ab aliquibus fatuis videntur merita: & non *Quid*, ſed *Quis* eſſet inquiritur, ubi dignitas ad lubitum indigno offertur; quoniam faſtoſi electores haud attendunt ad decorem dignitatis, ſed ad ſplendorem generis, quod ex ſe minimè præſtat dignitatibus decorem, ſed aſſumpti ſine meritis indicat indignitatem. *Tu quis es?* Non eſſe, quod ipſi volebant eſſe, iam dixerat ipſe. Amor proprius propria extollit, ac in cacumen aſſumit, amplificando excellentiam, & obumbrando arrogantiam, quaſi ultra merita poſſent meditari inſignia: & *quis* ſit interrogatur Ioannes in conſpectu oblati muneris; ut videretur ex ſuffragio proprij amoris, an plus diceret de ſe, quia philautia ad maieſtatem nonnumquàm concipit plus. *Tu quis es?* At ipſe quid? *Ego vox*: & *vox clamantis*; ut pateret officium æquatum meritis. Hæc illius dignitas, cætera, quantumvis ſublimia vanitas. Dum dicit *Clamantis vox*, indicat illis *quis* ſit: igitur illius meritorum celſitudo, ex officij miniſterio, non ex officio.

Ioann. 1. 20.

Dignitas immutat indignū.

Nobilitas ſola ad munera non ſunt merita.

Philautia extollit, quæ meritum tumet.

Ex officio gloria perfundētis ignominia.

6 Accedamus propriùs articulo Didaſcaliæ. Dignitate ergo ex corde vel aſtu expoſità, diſcutiuntur erga dignitatem merita. Quin eſſet candidatus Salvatoris Præcurſor, interrogatur ad illam: *Tu quis es?* Informatio de illo non erat neceſſaria: ab illo, erat ſtultiſsima: igitur ni amore foveretur proprio, quid humilis magni quibat enunciare de ſeipſo? Dum propriam ad illam fatebatur indignitatem, indicabat celſitudinem. A Ioanne inquirunt, *Quis* ſit; ſcientes, Ioannem cognoſcere ſe? Imprudens videtur diſquiſitio, igitur debent informari ab alio. Alius erat, licèt ipſe; quia cum cognitione ſui, & exule proprio amore: & de ſe quaſi de alio exploratur conſilium, ut pateret, an iudicium eſſet verum: igitur in electione iudicium iuxta rationem & integerrimum fit; dum eligendus eſt ipſe, & ſeparatur à ſe. Alius idem, & de ſe interrogatus quaſi alius, ad informationis decus: etenim ne videretur circumpſeptus proprio amore; neceſſarium prudenter à ſe disiungi. Quia ſe non exuit Laodiceæ Epiſcopus, dicitur *nudus, pauper & cæcus.* Conſuluit ſecum quis eſſet; & quis eſſet non cognovit. Unde cum proſperitatem promiſiſſet illuſa phantaſia; tot bonis pictis & fictis erat in ſumma miſeria. Ita ad illum: *Dicis, Quòd dives ſum, & locupletatus, & nullius egeo; & neſcis, quia tu es miſer & miſerabilis & pauper & cæcus & nudus.* Proh dolor!

Illuſtris eſt ſi ſit elector modò ſeparetur à ſe.

Apocal. 3. 17.

Perſius.

O miſer, inque dies ultrà miſer! Huccine rerum

Venimus? Tibi luditur & effluis amens.

Ex philautia quanta incommoda?

Dicam ex Perſio, *Satyr.* 3. à v. 16. Pauper dicitur, quia virtute caret: cæcus, quia paupertatem non videt: nudus, quia confuſionem meditatis non cognoſcit: qua de cauſa eſt miſer & miſerabilis; igi-

tur ſibi videtur in tanta egeſtate dives. Adi dicta ex Gregor. Magno, *Tom. 6. T. 3. n. 46.*

7 Diſcutiamus verba, ut conſtet iſthæc præſumptio quàm vana! Eius exprobratur iurè paupertas, dum ille retur plures habere divitias. Ipſa præſumptio amoris reflexi demonſtrat dolum; quippe ſolùm eſt dives iuxta philautiæ iudicium. Non ille dicitur pauper, quia nihil habet, ſed quia fortunas ſecum habitare præſumit: *Dicis, quòd dives ſum.* Elucet pro opibus theſaurus vanitatis: es ſanè pauper, quoniam te divitem dicis. Gloriari de opibus vacuum; pauperem arguit & vaniſsimum cerebrum: hicque ſumma indicatur inopia, opulentia in oſtentationem demonſtratà; quippequàm divitiæ habentur, quoniam habentur, & nequaquàm quia ſomniantur. *Dicis, quòd dives ſum.* Eſt phantaſticum quod dicis. Minimè diceres, ſi tot pretioſitates haberes. Inſidijs patent vel occultæ divitiæ; & nullus ut pauper ſit, deſiderat deprædari. *Dicis quod dives.* Gregor. in *Iob*, lib. 34. cap. 3. & Lyran. hìc: *Sanctitate, virtute, ſcientià & facultatum doctrinà*: & dicis? per arrogantiam extolleris. Superbià planè ditaris. Hæ dotes præ divitijs æſtimabiles, verùm commendatæ à philautia non ſunt dotes. Quia dicis, quæ commendabilia, ſunt dedecora: etenim cùm dicere ſit exponere, & virtutum expoſitio miniſterium extollentiæ: miſeria profectò & ſumma, quod indignæ propudioſæ phantaſticæ præſumptiones, exponantur ad fallaciam tanquàm eximiæ virtutes. Elevat uti levem dignitatis auctoritas, ut plus extendatur ſuperbiſsimè vanitas. *Locupletatus*: ideſt, *indignè dignatibus onuſtus*: ait Alcazar. Mirum, quod cerebrum ita leve, tot inſularum, ac officiorum onere: ni adinſtar pennæ horologij (ut ex continuo motu ſupportetur labor) ſit pondere levior. *Locupletatus*, & ſimul inops. Extrema inopia, iudicare per munera merita, præſumptionem fovente dignitate, pravà dilectione ſui: quæ quidem ut præſumptio, atque mentis infatuatio, dum indicat hominem virtute, dexteritate atque ſapientia opulentum; obijcit planè in ludibrium vanitatibus inflatum. Nihil plus cogitat blandimine animus circumventus; ſed nihil minus. Crepitat ex præconceptis genita vanitas; & apparent & cæcitas & nuditas & paupertas: quæ quidem convenientes in unum, conſtituunt hominem miſerum, miſerabile, miſeriorem & miſerrimum.

Ex divitijs vanitas eſt paupertas.

Gregor. Magn.

Alcazar

Dignitates non ſunt merita ſunt gentis.

8 Ulterius. Multum ſibi inſolenter arrogat, & vanitati vanitatem cumulat. *Nullius egeo*: dicit. Illique dicitur: *Neſcis.* Deſpectu multatur huiuſmodi vana vecordia: quæ quidem meritò appellatur neſcientia; igitur huiuſmodi phantaſiæ loquacitates, crepitacula duntaxàt fatui morionis. Affectio ſui pinxit ſibi in commendationem grandia, nec vidit quòd tantùm eſſet pictura. Deſpectus aliorum factus inſolenter fuit; ex eò quòd illi viſum & ſubſiſtere per ſe. Subſiſtentia per ſe ſubſtantiæ tantùm datur à Philoſopho: in illa accidentia tamquàm in ſubiecto: de illoque dicitur ignorare, qui ſibi videtur alio homine non egere; quia neſcientia ſumma, cogitare poſſe ſubſiſtere munerum accidentia, ubi non erat ſubſtantia. Ad miniſteria officiorum & auctoritatum, ſubſtantia numquàm alia, niſi merita: alias cuncta exteriora ornamenta mobilia: dicereque, *Nullius egere*, eſt inanis dicacitas ſtultitiæ; equidem perperàm ſedere poſſunt accidentia dignitatum, ubi non habent ad ſubſiſtentiam ſubiectum. *Nullius egeo*: *ideſt, doceri ab aliquo*: ſubdit Lyranus. Niſcit. Haud effutiret ita vana, ni neſciret. Neſcit, quia neſcit, & quia morologus præſumit docere doctos, tanquam ſtultos. Neſcit, quia inſcius operationibus demonſtrat ſtultitiam, & cogitat præſumptuoſus à dignitate accepiſſe ſapientiam. Neſcit, ſibi ſuaſus, in cunctis docere poſſe, qui à cunctis debet inceſſanter doceri. Denique neſcit, alijs egere, qui cunctis indiget in miniſterio collato; quin à neſciente cognoſcatur præſumptio: etenim cum accidens ſit in elevationem dignitas, & manifeſta meritorum paupertas; dandum profectò vecordiæ, neſcire miraculum eſſe, accidens elevationis per ſe ſubſiſtere: Hinc amore tui & fucis, es miſer, miſerabilis, pauper, & neſcis. Somnia dotes præclaras, ſed ſomnias. Tibi videntur opes in virtutibus ac eximia doctrina; ſed quia tibi videtur, totum miſeria. Tibi videtur, nemine egere, ſed ſtulte; quaſi in abundantia non poſsis moveri: appareſque miſerabilis & miſerandus inanitate & vacuitate intellectus; equidem dum invidiæ te præfers ut ſpectabilem, irriſus excitas in omnibus compaſsionem. Tibi videris magnus; & quia tibi videris latet dolus. Tibi videris meritis egregijs dives; & eſt ludus phantaſiæ deſipientis: igitur gloriaris tamquam dotibus ſingularibus ditiſsimus; cum ſis pauperrimus. Vernaculè, vigilantius: *Eres un*

Oritur ſui æſtimatio ex neſcientia ſui.

Unde dignitas ſine ſplendore?

Lyran.

Merita ex præſumptione, vacuitates cerebri.

un miſerable; pues blaſonas de rico, ſiendo un pobre hombre.

9 Adhuc creſcit miſeria, ex arrogantia. *Cæcus eſt* (infit ubi ſuprà Gregor. Magnus) *quia nec paupertatem, quàm patitur videt.* Non habet quò cadat, & nihil habere nullo modo conſiderat. Neceſſarium præ neceſsitate eleëmoſynam petere; & manet pauper & cæcus in ipſa neceſsitate: pauper, quia non petit: cæcus, quippe ſe pauperem non cognoſcit. Paupertas oſtendit inopiam: cæcitas ignorantiam: & inter embolia huius fallacis amoris, & ſtrophas vanitatis; non ita nocet inopia mentis, quam patitur, quàm egeſtas conſilij, quæ non cognoſcitur. Quantum diſtat cerebrum rationis lumine, à conſilio ſine mente! Caperatà fronte David iuſsit numerare populum, ob vaniſsimum cænodoxiæ tumidæ faſtum. Haud potuerunt concilia Principum illum revocare à propoſito. Ita in ſumma poteſtate tenacitas in conſilio. *Conſurrexit Satan.* Non ſurrexit, ſed *conſurrexit.* Davidem in ſententiam & ſententiæ pervicacitatem movit: nonnumquàm poteſtate dignitatis impulſos in præcipitium; non eſt princeps, ſed dæmonium. *Sermo Regis magis prævaluit*, quantumvis conſilium contrarium eſſet frugi. En cæcitas & paupertas, quas fovet auctoritas, ſeu potiùs auctoritatis ſtoliditas: igitur per peſtem patuit quanta philautiæ, in eius tenaciſsima vanitatis elatione, nullius alterius indigentis auxilio, neque doceri ab aliquo.

—Quid deceat non videt ullus amans.

10 Defecato ergo animo ex vanitatis & vanæ gloriæ delirio; vulnera ſentiens præ dolore clamans, exclamat: *Ad nihilum redactus ſum & neſcivi.* Videbatur mihi eſſe aliquem & aliquid; & tota potentia cum maieſtate nihil. Videbatur non egere conſilijs; quæ cogitatio præcipitium præſumptionis; & uti deliramentum, uſus totius auctoritatis ad nihilum. Cuius uſus inſolentia, ut ſit celſitudinis gloria, urbanitati comi nec reſpondere verbum? Ad nihilum. Quorſùm huiuſmodi inſania, ſeu potiùs agreſtis atque ruſtica adiatrephia, proterendo in rebus modum? Ad nihilum. Unde qui inhabilis & indignus, à ſe indicatur magnus? Quo ergo hoccine ſine iudicio iudicium phantaſticum? Profectò ad nihilum. Quorſùm deſpectum prudens conſilium, ſubſequendo amorem proprium? An in nihilum? Utinam! ſed ut proprium viderent dominantem amorem, ipſe tetendit in luëm: quandoquidem amor ſui, tomento capitis, deſpectis ſanis conſilijs; ſemper reipublicæ pectis. Huiuſmodi calamitas, intellectionis paupertas, intelligentis miſeria, & elationis phantaſia, fuerunt aſſeſſores in amoris proprij throno, dum ſubijt Principem vaniſsima cogitatio; per cuius decretum iurè redactus ad nihilum. Miſeriam patitur, eius dolor ſuſtinetur: & quamvis cruciamina ſuſtineret; maiora prorsùm, quod miſeriam ignoraret: *& neſcivi.* Subſidium ignorantiæ eſt ſublevamen miſeriæ; Quomodò igitur ærumnæ prementis dolore neſcientia, erit maior in cruciatu calamitatis ærumna. Quia maior inerat in conſilio vecordia, quod dolo amoris putabatur prudentia: & quamvis pungit, ſe ſolum reſpicere, alios ſpernere, ſe ſequi, ſe diligere, plus non cognoſcere; quippe inter varia cruciamina, ſumma miſeria, neſcire, quanta mala ex proprio amore. Phreneſis eſt, vulnuſque mentis, ex aſtu & arte ſupplantationis: & in hac ægritudine ſummum rationis craciamen; eſſe phreneticum, nec cognoſcere. Clariùs in articulum. Paupertas intellectionis erat defectus, verùm ignorantia dolus: maiorque ſupplantatio non erat, quod amor ſui illum ad nihilum traheret, ſed quod inſidias neſciret, Si ſciret, quæreret paupertati remedium: neſciens ſic manendo, neque deſiderabat conſilium, quaſi tutò procedens & in præcipitium labens: & inter miſeriam & ignorantiam, hanc reputat uti ampliorem miſeriam; quia ita cæcus tenebris proprij amoris, ut nec paupertatem, quàm patiebatur, videret. Cognoſcens, ſatageret non eſſe mentis inops: neſciens, erat inops & ſuperbus, quia conſilium ſecutus ſine conſilio & mentem ſine intellectu. Unde in calamitate miſera & miſeranda, miſerabilior calamitatis neſcientia; quoniam in illa viveret pauper, & nudus: in hac ergo maneret pauper & cæcus. Retorqueatur Ovid. 2. de Remed. à v. 353.

Non habet unde ſuum paupertas paſcat amorem.
Non tamen hic tanti eſt, ut pauper eſſe velis.

11 Haud Reſpublicæ hoc fato perirent, ſi miſeri dominantes proprias miſerias agnoſcerent: etenim illuminatione cæcæ mentis, deliria noteſceret cæcitatis. Inopes mentis (quæ miſerabilior inopia) plerique ambitu aſpirant ad magna: ferunt leges, è tripode fulminantes, de cœlo lapſi Catone, Iove ſuggerente ad aures, cau-

Gr. Mag

Unde cæcus amor ſui?

1. Paral. 21. 1.

Irrevocabilis à ſemel propoſito.

Ov. *Epiſt* 4.

Pſalm. 72. 22.

Cogitationes philautiæ.

Maiora vulnera ex vulnerum ignorantia.

Quare?

Ovid.

Amoris proprij deliria.

cauſarum & non cauſarum cenſores, ſeſe aliquid eſſe oſtendentes: decernunt, conſilia ſtabiliunt, conſtruunt, deſtruunt, formant, reformant, deformant, gloſsis quæ decreta interpretantur, ſine delectu amplectuntur, impugnant, propugnant, prout placet, prout diſplicet: & dum expectantur magna iuxta concepta & promiſſa; utpotè leve & phantaſticum, redigitur planè ad nihilum. Verùm quare? Ex proprio amore & inope mente; quæ paupertatem ſuſtinet, & vertigine ficti auctoraminis neſcit. Neſcitur, & reſolvitur: decernitur quod non intelligitur: caditque tota conaminum moles, quippe artifex vanitatis inopia mentis; in qua præ cæcitate amoris maior miſeria, paupertatis ignorantia.

Idem.

Credula res amor eſt

Uti ſuccinit, qui dudùm, *Epiſt.* 6. v. 21. Amor ſui ad omnia ſe diſponit, verùm neſcit; quouſque tempus ſenſim oſtendit cogitationis ludibrium, & offucias inſidiarum; diſpoſitas in cæcitatem, ob vanitatis pruriginem, intellectionis pauperiem: quandoquidem ad nihilum eſt redactum totum arrogantiæ ſtudium; quin priùs vel doloribus cognoſceret ad nihilum redigendum.

Pſ. 34. 15.

12 Ipſe dicit: *Congregata ſunt ſuper me flagella & ignoravi.* En philautiæ cæcitas, ubi proponit obſequioſe delicias: igitur ita obcæcat mentem, ingerendo vanitatem; ut ubi dulcedine falsà inſidioſè ſubducitur, ignoret in tormentis quòd patiatur. Exitus moliminum vellicatis evidenter demonſtrat, quorsùm amor pernicioſus vergat; ægrè & intimè animo percuſſo, technarum fucato dolo: etenim flagella dolens recepit, unde gloriam ut arrogans expectavit. Hinc ſimul queritur de ignorantijs ſtolidis, & flagellis dirè inflictis, illuminatà ratione, quæ doloribus iam frugi: igitur vagà mente, furibundà poteſtate, plausà phreneſi, ſepulto dolore, effreni vanitate, ac ventoſitate cerebri, iudicij vulnere, quicquid ſtolidè ratus auctoritatis excellentioris blandimina; tandem tandem cognovit auctoritatis flagella. Vide dicta, *Tom.* 5. *T.* 8. *D.* 1. *num.* 2. Sequere amorem legis, non legem amoris, qui mulcendo trucidat, atque lactando ſupplantat; quo mens ex radijs maieſtatis, copia lucis, nimioque fulgore (ut plus ſplendeat) miſerè privatur lumine. Dicam ex Horatio, 1. *Epiſt.* 1. v. 47.

Unde expectat delicium, venit tormentum.

Ne cures ea, quæ ſtultè miraris, & optas.
Diſcere & audire, & meliori credere, non vis.

Horat.

Pauper cæcus es, & miſer & miſerabilis; ſed plus quia neſcis.

13 Etiam nudus. *Nudus, quia ſtolam perdidit* (ſubdit, d. Gregorius) *ſed peius, quia nec ſe perdidiſſe cognovit.* Quia multum perdidit, uti nudus nihil habet: & eſt amplior egeſtas in nuditate, ignorare, perire. Protoparentes nudi manſerunt vertigine lapſus; veruntamen *cognoverunt ſe eſſe nudos.* Hæc cognitio dicit recognitionem: recognitio pœnitudinem, & proprium amorem exulem. Si ergo nuditatis non piget, mens nuditatem non cognoſcit: habet oculos clauſos; nuditatemque inveniet, ſi aperuerit oculos. Sunt veſtimenta externa, & interiora. Interiora lucidiſsima ſunt merita: exteriora ad ſpeciem ſplendida, ſunt munera: & nudus eſt etiam qui hebet dignitatis veſtem; modò non habuerit meritorum dignitatem: etenim ſine meritis infularum ſpectabilis claritas, non ſunt infulæ, ſed nuditas; quippe non merita, tantùm meritorum ſigna. *Si vis ſcire hominem, nudum conſidera* (ait Senec. *Epiſt.* 47.) *externa ornamenta hominem non faciunt.* Veſtiunt ſanè ad ſpeciem, quæ conciliant exteriùs auctoritatem; ut ſunt officia publica, Magiſtratus, honoraria miniſteria, in quibus ineſt auctoritas, & etiam cum dignitate poteſtas: hæcque vel diploide deſignatur iurè nuditas; quoniam ſine dotibus in habita dignitate, dum aufertur deficiens, apparent nudi. Veſtis inſignis Superioris, non eſt, quod poteſt fieri, ſed quod poteſt iuxta legem facere. Hoc eſt legis, illud proprij veſtis amoris, qua magis nudatur, quò magis Præſul veſtitur: nuduſque cum veſte grandis maieſtatis patet, dum ex poteſtate ineptias exequi iubet; quippe vanus oſtendit inſanè exteriorem veſtem, ut oſtenderet pro lubito phantaſticam poteſtatem. Qui iuſtè præcipit decore officij veſtitur: qui ad lubitum, honore cultus nudatur. Nudus confuſus pudet ſui: ita imperium proprio amore: etenim cùm eiecerit honorabilem veſtem; dum deſiderat oſtentare maieſtatem, oſtendit ſui, ſimul ſuæ maieſtatis confuſionem. Renuit reſpicere ſe, ut ſui pudeat, ſui pigeat, & ſui miſereat. Non vult reſpicere ad intra, ſed tantùm in apparentia, ubi deauratur dolus, ſeductumque gaudet ex circumventione pectus: etenim dum arbitratur delirijs habere ampliſsimam veſtem; in pudorem manifeſtat meritorum nuditatem. Perdit quod habet, ut nudus clareat, quid ſit. Quod apparet, vel infulis, nihil eſt:

Ubi ſup. Gr. Mag.

Gen. 3. 7

Sine meritis non honor dignitatum ſplendor.

Senec.

Abuſus poteſtatis non eſt poteſtas.

Sed poteſtatis nuditas.

eſt: cognoſceret amiſsionem veſtis quanti momenti; ni obcæcaretur dilectione ſui: quæ quidem ita infatuat amentem (ut poteſtatis indignæ extollat oſtentationem) quòd veſtem ambitam ſtudio inſolentiæ perdat, nec ſe morologus amiſiſſe cognoſcat: igitur dum ſibi videtur dignitate decorus, ornamento philautiæ vagatur nudus.

14 In utroque ſtatu tam originalis iuſtitiæ, quàm naturæ lapſæ, nudi erant parentes primi. *Erant autem uterque nudus.* Cur in hoc primo ſtatu, nuditatis patentis latuit illos ita cognitio; ut non cognoviſſent nudos eſſe & coram luce? Fortè ſit, quòd nullus cognoſcit ſe? Ideo Laodicenſis Epiſcopus nudus & cæcus. Cùm ſe cæcus ſui nimia dilectione non reſpiceret; nudum eſſe non cognovit. Aulicè, facilis occurrit expoſitio difficultatis in nudorum excellentiam. Habebant Principis gratiam: nulluſque in aula deſignatur ſine meritis, modò quantumvis nudus conſequatur gratiam Principis. Poſt lapſum indicatur & cognoſcitur. Poſtquàm amiſſa dignitatis auctoritas, ſemper ſignatur meritorum nuditas: tametſi ſoleant lumina lividi minuere merita vel in ipſa dignitate: igitur cùm honoribus indignos honoris pungant; adinſtar ſerpentis inſidiantur, ut cadant. Primiparentes florebant, & in illo primo ſtatu dominatione exultabant; quoniam dotibus meritoque reſpondebat interiori, totius principatus univerſi: minimèque etiam nudis deſunt veſtes, quos meritorum ad honores ornant dotes. Pòſt, ò miſeri & miſerandi! ducti ſenſim atque blandè amore ſui, ampliore vellicantur dignitate. Viſum eſt illis clauſis oculis adipiſci poſſe, quod conſequi non poterant, nec mereri: ſeduxit philautia (ut illi ſolemne) exponens aviditati impoſsibile; atque nuditatem pòſt, ut per illam cognoſcerent, quid eſſent fatui per ſe: equidem qui clauſis oculis illuſtrabantur cognitione lucis; ſeſe cognoverunt ſtultiſsimos, vulnere amoris ut aperuerunt oculos.

Geneſ. 2. 25.

Principis gratia dignatorum merita.

Dum cognoſcitur error, philautię videtur furor.

——Quid tibi mentis erit?

Ovid. *Epiſt.* 7.

15 Nuditatis per gratiam pretioſiſsima ornamenta ſunt converſa in perizomata: & per proprij amoris veſtem, quaſi ſtellati & attoniti demonſtrarunt nuditatem. Ex modo ſingulari doli in utroque, amoris ſui prænotantur inſidiæ. Irruit, utrumque blandimine debellavit; ſed cum diſcrimine. Mulier ſeducta fuit, Adam ſeductus non eſt. Illa credidit, ſe maiorem futuram cogitans; ſed fuit cogitatio fallax. Adamus cognovit veteratoris technas & nugas; ſed maius peccatum perpetravit; cui panurgia ſtrophæ arriſit: etenim præcipitium cognovit in genus totum, & amavit in perpetuam nuditatem præcipitium. Quid veſtis ad ignominiam inſpectatæ nuditatis? Nihil decoris, nec veſtis: non enim illos Numen ſtudioſè veſtiret, ni veſtibus ſibi aſſumptis nudos cognoſceret. Patuit error, prodit pudor, ſimulque proprij furentes operationes amoris, quæ ita ex deformitate turpes; ut ex his quas cæcè amaverint, ſuique ſimul erubeſcerent. A ſe veſtiti ſunt, quia puduit: poſt veſtem ſe uterque abſcondit. Si iam non nuditas, ex qua pudor; quare abſconditur? Quid frontem rubore gravat? Veſtis etiam utrumque pudebat: etenim oſtendentes excogitatam, & obviam manibus veſtem; ſuam potiùs cum confuſione demonſtrabant nuditatem. *Cùm cognoverunt ſe eſſe nudos, fecerunt ſibi perizomata.* Hæc veſtis philautiæ (non in velamentum nuditatis, ſed proditionem pudoris) qua non cognita, nec viſa, propria dilectio promittebat maxima, in ſplendoris atque decoris veſtitum: aperti ſunt oculi amborum, & ſimul dolus amoris, in dedecus inſidiantis: igitur unde mutuò cogitabantur glorioſi, phantaſiæ ludentis veſte apparuerunt pudibundi. Graviſsimè bilem toti univerſo excitaverant, qui ſeipſos ferre præ nuditate non poterant.

Præcipitia poteſtatis pudor & ignominia abutentis.

Geneſ. 3. 21.

Geneſ. 3.

Ubi ſup.

Amoris proprij obſequiũ ſequentis odium.

16 Hæc ſigna & effecta amoris ſui, quo ad lubitum regnat humana vulnerata voluntas: nuditas, ſcilicèt, cæcitas, & paupertas; derivatà à ferè origine ægritudine in homines, qua & miſeri & miſerabiles: miſeri, quia erga ſe cæci, ſibi non conſulunt: miſerabiles, quippe in cæteros intendunt.

Suus cuique attributus eſt error:
Sed non videmus, manticæ quid in tergo eſt.

Catull. *carm* 22 *a tq centrũ miſeriarum.*

Pauperes, quia nihil habent; cæci, quia nihil vident; nudi, quia patent; quin accedant ad templum Metanœæ, reſilientes ab errore. Nemo conſilij eleëmoſynam largitur, quippe non poſcunt. Nemo ducit, quia non cæcos eſſe credunt. Nemo miniſtrat veſtem, quoniam non pudefiunt; unde unuſquiſque miſer & miſerabilis & pauper & cæcus & nudus: etenim centrum vitiorum amor proprius. Huius, ut ſuccinit Ovidius, de *Remed.* v. 53.

Utile propoſitum eſt, ſævas extinguere flammas:
Nec ſervum vitijs pectus habere ſuum.

Ovid.

DI-

DIDASCALIA II.

Ex SS. Innocentium ſanguine lacteo, claruit nativitas Salvatoris in mundo.

1 INTER inſignia feſti, quod in fine anni ab Hebræis celebrabatur, tamquàm umbra futurorum; portabant ad templum myſticum omninò thyrſum, in quo etiam eminebant ſalices; de quibus dicit, 2. *Georg*. v. 11. Virgilius:

Levit. 23.40. Virgil.

Suà ſpontè venientes.

In *Uran*. Pontanus: *Canentes ſalices.* Strozius Iunior, in articulum noſtrum:

Et reſonas ſalices, reſonos in carmina fletus.

Scriptura ergo: *Et ſalices de torrente.* Vidimus *fructus arboris pulcherrimæ*, in Maria, Virgine-matre, *Tautolog*. 1. *D*. 6. *Spatulas palmarum* pro triumphi ſigno; in Protomartyre Stephano, *Tautolog*. 4. *D*. 1. *Ramos denſarum frondium*, Ioannis exponentes Evangelium & Martyrium, *Tautolog*. 5. *D*. 6. Ut ergo compleatur ſacri amœnitas faſciculi; occurrunt modò & *ſalices de torrente*, quæ Sanctorum Innocentium ſignant infantiam, atque præproperam gloriam: quandoquidem adinſtar ſalicum, dum citò naſcuntur, citiſsimè pereunt: cùm in terra apparerent ut flores, & in putationem iam parata crudelitatis ſecuris. Salices igitur & canentes dicuntur appoſitè: etenim iunctum illorum canticum novum cum torrente lachrymarum genitricum lamentantium. *Matres tulerunt* (ait Chryſolog. *ſerm*. 152.) *quicquid & angoris extitit & doloris. In martyrio filiorum paſſæ ſunt matres. Chriſtus natus ſuis militibus dedit ante triumphare, quàm vivere: quos fecit capere ſine concertatione victoriam: quos donavit coronis, antequàm membris: quos voluit, ante cœlum poſſidere, quàm terram; nec ante humanis inſerere, quàm divinis. Præmiſit Chriſtus ſuos milites, non amiſit: recepit ſuas acies, non reliquit. Beati, quos martyrio natos vidimus eſſe non ſæculo.* Hoc totum ex præſentia Deitatis, quæ apparuit, ut ab infantia rutilarent ſub coronis. Dicit vel Ethnicus, 5. *Pharſal*. à v. 115.

Cur ſalicibus ſimiles?

Chryſol *Privilegia illorum.*

Nam ſiqua Deus ſub pectora venit;
Numinis aut pœna eſt mors immatura recepti,
Aut præmium: quippe ſtimulo flatuque de cœlo
Compages humana labat: pulſuſque Deorum
Concutiunt fragiles animas.

Lucan.

Innocentibus (de quibus ambigitur, An mors, an vita obvia) dum Deus venit ſub pectora, pœna fuit mors immatura; ſimulque præmium; quoniam ante tempus dederunt opportunè Salvatoris teſtimonium.

2 Quid ex noſtra Tautologia? *Venientes venient*: Aliquid innuitur in venerabile arcanum, dum exprimitur ſuppoſitum. Sunt qui non venientes veniant? Utiquè, per ſingularem Numinis gratiam: occurrunt Innocentes, quos dirè occidit Herodes: etenim illa in ætate de Salvatore exponentes teſtimonium, venerunt non venientes ad Martyrium. Explicanda ſententia, ſed Chryſologi, quò dudùm, aurea lingua. *Lac fudit, antequàm ſanguinem. Attendat lector, ut intelligat, martyrium non conſtare per meritum; ſed venire per gratiam. In parvulis quæ voluntas, quod arbitrium, ubi captiva fuit & ipſa natura*: Breviùs Proſper, Præfat. in libell. de *Ingratis*, v. 9.

Pſ. 125. 6.

Quomodo venerunt, non venientes ad Martyrium?

Chryſol

Sed bona, quæ tibi ſunt, operante fatebere Chriſto,
Non eſſe ex merito ſumpta, ſed ad meritum.

S. Proſp

Eſt meritum condignum & congruum. Ut ad martyrium perveniat homo, fit ſanè ex merito congruo, non ex condigno. Ubi merita nulla, ad meritum quodlibet, totum ex gratia. Eſt meritum congruum in his qui ſanguine profitentur fidem per ætatem. Hi veniunt ad coronas venientes, fidei dantes teſtimonium: ſed Innocentes non venientes in teſtimonium venerunt; quia cùm teſtes eſſe nequirent defectu ætatis, teſtes fuere gratià Numinis, qui infantes non erant teſtes. Magiſterium impleverunt virtutis, quæ præiudicium vehebat ætatis: verùm ſine præiudicio, dum fit ab illis Salvatoris profeſsio: etenim clarius teſtimonium in fidem, quam infantes teſtabantur citra ætatem. *Quo deteſtabilior crudelitas, quæ nec minuſculæ pepercit ætati? Imò magna vis fidei* (inquit Ambroſius, 1. de *Virginib*. n. 2.) *quæ etiam ab illa teſtimonium invenit ætate. Quæ non habuit quo ferrum reciperet, habuit quo ferrum vinceret. Fuitne in* (illorum) *corpuſculo vulneri locus?* Antamen effulſit inclyta virtus. Chriſto dicati milites cœperunt antè militare, quàm vivere: ante pugnare, quàm ludere: antè venas evacuare, quàm ubera matrum ſugere. Non tulerunt morulas corporis, gratià conceſſæ virtutes; expectantes vulnera, prius quàm libarent oſcula: quandoquidem ſpontè (uti ſalices) venientes, extiterunt teſtes invicti, divinitatis.

Ambr.

Illorum virtutis geſta.

———*Præceditur ætas*
Immatura neci, nec duris proxima fatis;
Dum lachrymoſa Rachel teneros lugeret infantes,
Ante diem raptos.

Souſ. lib. 6. v. 382

3 Pende Chryſologi verba. *Lac fudit, antequàm ſanguinem.* En quomodò infantes non venientes ad coronas venerunt. Qui veniunt venientes, perveniunt ætate. Qui non ætate veniunt, cœli ſingulari favore; quoniam profitentur fidem, ante rationem. In cunctis gratiæ claritas, ſed in pupis tenellis gratiæ ſpecioſitas; quippe ſubſcribunt lacte, quod venientes ad palmam, dicunt cruore: & dum infantium ſucciditur vita, totum ex gratia; etenim in Salvatoris nati è Virgine teſtimonium, militia infantium pro ſanguine lac dederunt. In parvulis quæ voluntas? Gratiæ ſublimis maieſtas. Quodnam arbitrium? Numinis beneplacitum. Totum gratia: igitur liberiora in voces corda, ubi captiva natura. Pugnabat in infantibus, ut vulneribus pateret, quod latebat intra pectus. Pugnabat ipſa natura, ut clareſceret gratia. Neſciebant tacere, qui necdùm didicerant formidare. *Venientes*, veniunt *cum exultatione*. Innocentes qui venerunt non venientes, ſanè cum lachrymis; quæ exprimebant, quod non dixerant:

Eorum ſanguis lacteus, gratiæ ſingularis & virtutis opus

Ubi ſup

(*Interdum lachrymæ pondera vocis habēt.*)

Ovid. 3 Pont. 1. v. 158.

Etenim portentum gratiæ quòd loquerentur qui neſciebant loqui. Ipſa natura pugnabat in martyres, ut vel vitæ diſpendio audirentur tamquàm teſtes. Quantis modis abſcondere gratiam natura elinguis volebat; totidem gratia infantulus publicabat: magis loquebatur, cùm magis in ſilentium premeretur: equidem quod voci ex halitu debili, negavit corpus; ſufficit in vocem lamentabilis vagitus. A Caſtell. in *Devot. peregrin*. lib. 3. cap. 10. refertur, in Bethlehem ſpecum eſſe, quò poſtquàm Chriſtus abijt inde, & cœpit in infantes decollatio per trucis Regis miniſtros, pleræque matronarum abſconderunt pueros, tamquàm in loco abdito, & vel curioſis dificili inventu. Verùm cùm illuc pervenerunt ſatellites, vagitu multiplici ſeſe expoſuerunt infantes; qui percuſſi in ore gladij, ibique fletu lactantium ſepulti. Patet pugnans in illis pro coronis natura, & florens gratia: equidem habuerunt vagitu labium electum, atque linguam eruditam; quouſque ut triumpharent, pervenerunt ad palmam. Iuvencus, 1. de *Evangel. hiſtor*. à v. 289. Herodes, ſuccinit:

Caſtell.

Unde in lingua erudita infantium, labium electum?

Crudeli tinxit Bethleëmica compita cæde,
Infantes mandans, teneroque ſub ubere plebem
Innocuam in ſinubus rigido ſuccumbere ferro.

Iuvenc.

4 Sed quid? Eis igitur truculentus Monarcha (mulcens vagitibus aures, cui placebant ſæva funera) non tantum faviſſet obſequio, ut profuit odio. Sanè, *in Agni conſpectu rutilat illorum candor in veſtibus, palmæ in manibus, atque coronæ in capitibus.* Adi Auguſtin. de *Sanctis*, ſerm. 11. & Chryſologus *ſerm*. 153. ſubdit in noſtram cogitationem: *Verè iſti ſunt gratiæ Martyres: confitentur tacentes: neſcientes pugnant: vincunt inſcij: moriuntur inconſcij: ignari tollunt palmas, & coronas rapiunt.* Sed unde? Influxu excellentis gratiæ. *Lingua ſeptimo fermè anno ſermonem exprimit*: ait Plinius, 11. *cap*. 37. Infantium occidendorum nota, *A bimatu & infrà*. Matth. 2. 16. Illa ætate in lingua non eſt ſermo. Unde locutio? Non ſolùm à gratia, ſed à gratia perfecta, qua confitentes, Salvatoris præbebant teſtimonium, ubi ætas linguæ profitebatur ſilentium: ita ut pugna cognita videretur neſcientia, ſine cognitione victoria, ſine propoſito palma, ſine intentione diadema; quaſi mors neceſſaria non pretioſa. Vicerunt ætatem, dum ſilentio, lacte effuſo, mirum prompſerunt ſermonem: equidem gratià amplior claritas in fide; quam loquebantur, qui neſciebant loqui.

Auguſt.

Chryſol

Plin.

Illorum in linguis, non ſolùm diffuſa gratia; ſed perfecta.

5 Admirabile nomen Domini in univerſa terra; uti dicit Regius Pſaltes, quippe nonnumquàm mirabilis in Sanctis ſuis: ſed unde modò mirabilis? *Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem propter inimicos tuos.* Unde oris laudes; ſi dicuntur infantes & lactentes; quaſi elingues? Elevatur Numinis magnificentia, dum mundo oſtendit huiuſmodi mirabilia. Eſt laus Domino à Martyribus, fidei teſtibus; quem celebrant, alij effuſſo cruore, & alij perfuſo lacte. Alij, quia veniunt venientes in teſtimonium; alij quia non venientes ſpontè loquuntur. Alij qui ſanguine ſubſcribunt in ætate ratione integrà: alij qui ſine ætate lacte præbent teſti-

Pſ. 8. 3.

Teſtificātur de fide, neſcientes loqui.

ſtimonia. Alij loquentes, alij tacentes, quia elingues. In illis laus iucunda atque decora; ſed non perfecta: perfectumque dicitur Numinis mirum præconium ex ore muto infantium atque lactentium; quippequàm gratià mirabili, linguæ vox ſummè perfectà, ab illis procedi laudem qui loquuntur ſine lingua. In rem Maluenda hic.

Malued

Ex ore parvulorum & lactentium ſtabilem declaraſti fortitudinem. Probat gloriam ſuper cœleſtem Dei in terra eſſe expoſitam.

Hebr.

Propter inimicum & ultorem Herodem tyrannum (Hebr. *Ad compeſcendum malevolum*) exponitur laus infantium. Utiquè. Quid poterat facere inimicus, quando victus ab imbellibus? Horum patuit fortitudo ſtabilis; dum loquebantur quin haberent voces: equidem mirabilius teſtimonium, ubi ex ore non loquentium. Dum apparuit gloria cœleſtis in terra noſtra, ius erat non ſolùm fieri oracula ſed mirifica.

Mors innocentiû adventus Salvatoris indicium

Ex ore infantium & lactentium factum oraculum. Herodes cùm extinguere ſatagit, celebrius fecit: igitur iam in terra gloria rutilabat Salvatoris; ubi audiebantur infantes, ſine voce loquentes.

Genebr

6 Genebrardus hìc: *Totus Chriſti* (inſit) *ingreſſus deſcribitur ut plenus miraculis.* Aliud infr. *num.* 11. Quodnam ergo miraculum, quod teſtificaretur Salvatoris adventum? Locutio infantium: etenim gratia mirabilis, quòd reſonarent ſine vocibus voces. Inter ſigna in Salvatoris adventum, *Aperta erit lingua mutorum*:

Iſ. 35. 6.

prædicitur ab Evangelico Vate; quod etiam aſtruitur ſententià Chriſti. *Matth.* 11. 5. Unde *Marc.* 7. 37. Amplius admirabantur, dicentes: *Benè omnia fecit: & ſurdos fecit audire & mutos loqui.*

Illorum mirificâ linguâ, nativitas nota.

Nota obiter incredulitatem Iudæorum in conſpectu mirabilium: equidem cùm ſignaretur in terris futura gloria, quando lingua mutorum expedita; aures obturaverunt audientes, vel illo tempore quo loquebātur infantes. *Aperta erit lingua mutorum.* At quo tempore? Quando laus ex ore infantium. Salvatoris expectabat gloriam; & per parvulorum gratiam, patebat cunctis adveniſſe Meſsiam: etenim cœperunt mirabiliter loqui, qui naturaliter muti. *Quia ſciſſæ ſunt in deſerto aquæ*: ſubdit Propheta. Alapide: *Chariſmata.* Cœli ſcilicèt ſingularia dona: igitur gratiæ utcumque ſingulares; quod in ſtuporem audientium linguam haberent elingues. *Et torrentes in ſolitudine.* Quid hoc ad Salvatoris adventum, & ad loquelam infantium? In agone aliorum Martyrum eſt ſanguis, ſed non torrentes. Ex tanta multitudine occiſorum propter Salvatoris gloriam ſanguinem effuderunt tamquàm aquam, in circuitu Ieruſalem, in quo Ephrata.

Effuſus ſanguis convertebatur in voces.

Deſcenderunt de cœlo chariſmata, ut in terra noteſceret N. Salvatoris gloria, per infantes manifeſta: etenim in prodigium aperta lingua mutorum; quoniam ſanguinis torrente cœperunt loqui, qui naturà muti.

7 Perſpicuiùs indicatur præfato teſtimonio Davidis, ut totus articulus plenus effulgeat miraculis. *Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem.* Diſquirunt Auctores, quando impletum fuit? Ferè ommes aſſerunt, ingrediente Ieſu cum plauſu & gloria in Ieruſalem, dicente Domino æmulis & inimicis: *Nunquā legiſtis, quia ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem?*

Matth. 21. 16.

De modo huiuſmodi laudis, cùm encomiaſtæ eſſent ad plauſus elingues, dicit hìc Theophylactus: *Infantes fari neſcios.*

Theoph Alapid.

Ex quo & alijs Alapide ſubdit: *Divino inſtinctu & miraculo actos & impulſos infantes, acclamaſſe Hoſana.*

Genebr.

Genebrard. d. inſit: *Sugentes ubera materna, ad litteram videntur intelligi.* At quid infantes loquentes, Chriſto cum pompa Ieruſalem ingrediente, cum infantibus dirè occiſis ab Herode? Dicit textus: *Laudem perfeciſti.* Utroque tempore encomia ex lactentium ore: cæterùm tunc *perfeciſti.*

Illorum linguę novę.

Perfeciſti quod feceras; dum tua mundo patefacta nativitas: in Ieruſalem plauſus perfectus, qui ab infantibus cœperat quando natus: in urbeque infantibus loquentibus laus ſumma dicitur perfici; quoniam pridem lactentes fruerant locuti. Ulteriùs. Urgentibus Phariſæis in ſilentium acclamationis Salvatoris; dixit illis: *Si hi tacuerint, lapides clamabunt.*

Luc. 19. 40.

Quid repugnantia vocum in lapidibus, ut Salvatori arrideant lactentium plauſus? Singulare prodigium ex formatione vocum, ex ore infantium loquentium, ex miraculo linguarum: igitur infantes videbantur non infantes, ſed loquentes; cùm deberent eſſe taciturni tamquàm lapides. *Linguis loquuntur novis*, quin convertantur audientes in Salvatoris nati cognitionem, videntes vocem & linguarum novitatem:

Marc. 16. 17.

quandoquidem novum ac mirum ita encomium in infantibus, quaſi voces exirent ex lapidibus. E cœlo huiuſmodi linguarum novitas.

Non ſine Dijs animoſus infans.

Horat. Od. 4. v. 20.

8 Quid profuit Herodi nefas? *Dat ante mortem ſentire, quàm vitam* (ſubdit Chryſolog. d.)

Chryſol

tenebras ingerit intrantibus lucem, magiſter mali, iræ artifex, inventor ſceleris; impietatis auctor, pietatis prædo, inimicus innocentiæ, hoſtis naturæ, malus omnibus, ſuis peior, peſſimus ſibi; quem Chriſtus non ut evaderet, ſed ne videret, aufugit. Illius crudelitas. Innocentium maior claritas.

——Multo ſpecum
Saturat cruore: libat & nivum inſuper
Lactis liquorem.

Senec.

Fuerunt primitię Martyrium.

Ut aliò dicit Seneca in O *Edip.* v. 564. Perpropriè *Lac & Cruor*, ut notaretur candor: ſed contulit illis palmam, furioſus dum per miniſtros iugulavit innocentiam. Sanguis martyrium declarat: lac ætatem martyrum indicat: cruoremque lacteum effundit crudelitas, quo conſtituit infantes Chriſti primitias. Ita innocentes vocat Auguſtin. de Maluend. in *Pſalm.* 8. ſubdit.

Maluéda.

Erant primitiæ regni Chriſti: & ut primitiæ, naſcentis per Chriſtum gratiæ; canceſſa gratia, vel infantes loqui.

9 Poſt inſignem illam victoriam, Ægyptijs in mare ſummerſis, qua potiti Hebræi, illuſtri præſentià. Numinis (unde in plauſum, quaſi ſignando, dixerunt: *Iſte Deus meus*, quippe in certamine apparuerat, uti dixit, *Tom.* 6. *T.* 10. *D.* 5. *n.* 5. ut pareret victoriæ prodigium, ora Dominus aperuit infantium.

Exod. 15. 2.

Victricem manum tuam laudaverunt pariter: quoniam Sapientia aperuit os mutorum & linguas infantium fecit diſertas.

Sapient 10. 21. Carth.

Sæpe dixi ex Carthuſiano, in infantibus tunc loquendi facultatem ſupernaturaliter viſam, & loquendi uſum anticipatum. Idem aſſerit Caſtro, & Alapid. hìc: additque Lorin.

Lorin.

Huc tranferri poteſt ſententia: Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem. Claret miraculum: verùm quorsùm prodigium? Fuit electionis ſpecimen, in futurum præmium & certamen.

Quanā illis conceſſa grātiā eò. Martyrum primitiæ

Hi primitiæ fuerunt electorum in terram promiſſam ingredientium; quippe patres illorum præ incredulitate, iacuerunt in ſolitudine: in laudemque Numinis loquuntur etiam infantes, futuræ commendatione virtutis; quippe ius erat, tantam vel in infantia conferre gloriam, qui fuerunt primitiæ illorum immegruſſurorum in patriam. Ad debellandas aëreas poteſtates, Chriſtus de cælis apparuit humilis. Cæpit certamen, eius in terris preſentià, ut illà feliciter obtineretur victoria.

——Quamvis infantibus abſens,
Præſens Chriſtus erat.

Accinit Sedulius, 2. *Carm.* v. 134.

Sedul.

Milites infantes ſunt, & nequaquàm ſunt infantes. Laus formatur victoriæ ex illorum vocibus: ab infantibus lactentibus triumphi perficitur plauſus. Neſciunt loqui, & ſciunt, recens nati Salvatoris conſulere laudi? Loquuntur, quin habeant voces? Præconizant ſine vocibus infantes? Singularis ſanè gratia, atque gloria de victoria: etenim in Chriſti regno, nobiliſsimo triumpho, illorum erant ſelectiſsimæ primitiæ, qui in gloriam, tamquàm in terram promiſſam, introducendi.

10 Fallitur Seneca, dum *Epiſt.* 124. dicit: *Summum bonum in infantibus non eſſe. Non poteſt ſummum in infimo poni. Tantum abeſt ab infantia, quantum à primo ultimum: quantum ab initio perfectum. Ergo nec in tenero, modo coaleſcente corpuſculo eſt.*

Senec.

Neſcit, quam potens gratia. Si in prodigia ducitur ipſa natura, iam non prodigia. Ipſe ibidem aſſerit. *Qui ita iudicat, videtur, in quanta ignorantia veritatis verſetur, & quàm humi ſublimia ac divina proiecerit.* Summum bonum in innocentibus infantibus eſt, quippe infantes vocibus confitentur ſummum bonum: etenim voce compreſsa ab infantia, gratia Numinis loquebantur mirabilia. Ineſt infantibus naturalis taciturnitas: verùm Dei donum *linguas infantium fecit diſertas.*

Ubiſup.

Non ſolùm linguas mutorum aperuit, ſed infantium etiam diſertas conſtituit; ut id infimo eſſet ſummum, & in initio perfectum.

Unde illorum linguæ diſertæ.

Aperire mutuorum ora, eſt linguæ concedere voces: diſertæ linguæ ſunt linguæ ſine voce loquentes; ut ex ſingulari modo loquendi, conſtet ſublimitas gratiæ: & ubi lactentium naturalis taciturnitas, illorum linguas ſapientia fecit diſertas; quoniam conſtituit infantes, ſanguine lacteo, & non vocibus loquentes. Ne mireris: voce gaudet profuſus ſanguis. *Geneſ.* 4. 10.

Gene. 4. 10.

Ita non ſolùm interfectorum denotatur innocentia, ſed Salvatoris nati cæleſtia dona: quandoquidem eius ortus indubitanter prædicitur, ſi ſanguis infantium pro infantibus loqueretur.

11 Hæbræi (ſuo modo Salvatorem expectantes, quia eius divitias non cogitabant cœleſtes) impatientet tabeſcebant, quia expectabant. Unde exprobrabant Prophetis (quaſi in illorum eſſet deliberatione, quod Patet cœleſtis poſuit in ſua poteſtate) *Expecta reëxpecta: modicum ibi, modicum ibi.* Scientiam hanccine deſiderabant. Dixitque Vates Sacer: *Quem docebit ſcientiam; & quem intelligere facit auditum? Ablactos à lacte, avul-*

Iſai 28. à 9.

ſos ab uberibus. Hi omninò infantes ſunt. Illis vagitus, non vox. Quomodo ergo dicent, ſi loqui non valent? An quia illis illo in ſtatu conceſſus uſus rationis, ut morti conſenſus accederet voluntatis, & gauderent aureolâ, quaſi ex pugna; habentes ſimul palmam & coronam? Plures SS.DD. dixere, de quo Nos *Tom. ſeq. Tautolog. 3. Didaſcal.* 2. ad illud *Iſai.* 16. *Parvus & modicus, nequaquàm multus.* Videbimus ibi alium modum ſpectabilem loquendi. Modò in propoſitum tractum. Si non dicit, eloquio grudens Prophetes, quo pacto effabuntur ſine vocibus infantes? Unde noteſcet nativitas Salvatoris per elingues? Eſt vox ſanguinis. Verba ſunt ſanguis propter illum effuſus. Sermo lac quod ſuxis pectus: & quamvis pridem humus multorum Martyrum ſatiata ſanguine pretioſè ſacrato Numini; dumtaxàt ſignum optabilis expectatæ nativitatis Salvatoris, præfigitur in infantibus ad uberibus avulſis: quia tunc mundus viſurus infallibiliter ortum; quando effuſus cum lacte ſanguis infantium.

An habuerint uſum rationis?

Illis conceſſum demonſtrare Chriſtū natum.

12 Hòcne vox? Hòcine ſermo, atque lingua? Singularis & pretioſa. Vide myſterium. Deus, ſubdit Propheta; *in loquela enim labij & altera linguà loquetur ad populum iſtum.* Adventum mundi Salvatoris variè dicent homines, oracula Deitatis: & labij loquelà & linguà alterà. Quæ itaque lingua, niſi labiorum loquela? Alia ſant in ſignum, quando diſtinguitur à loquela labiorum. Proponitur ſermo, & ſermo, quo Redemptoris natale prædictum diverſo modo. Multifariàm olim Deus locutus eſt patribus in Prophetis: noviſsimè, novis linguis. In Prophetis labiorum loquelà: noviſsimè, alterà linguà, quæ ſanguis avulſorum ab uberibus, in teſtimonium quòd veniſſet filius. Undè cùm hæc lingua nova, & ortus Solis Iuſtitiæ deſignandus linguà alterà; Innocentium dira cæde, Chriſti pleclaruit natale: etenim loquebantur ſingulariter infantes, eloquenti voce ſanguinis; quin loquelà labiorunt haberent voces. Ubi Pridem audita, non audita loquela? Hinc mirum; quippe audita loquela ſine loquela labiorum.

Ver. 11

Sed novà pretioſà lingua.

13 Multa ſigna fecit Ieſus iuxta mare Galilæ, *Ita* (inquit Matthæus) *ut turbæ mirarentur, videntes mutos, loquentes.* Scio multa dicit in Scriptura intellectu anterioris & poſterioris ſtatus Anterioris, ut *Cæci vident, claudi ambulant.* Poſterioris, ut *Qui dat ſapientiam ſapientibus*: de quo ſæpæ actum in *Expoſitionib. Litter. Tautologiar.* Ita ſimilium teſtimoniorum expoſitio, verum aliter dum in verbis implicatis nulla implicatio. *Videntes mutuos loquentes* admiratio præoccupat; ſed in maius prodigium rationem ſervat. Mirum quòd qui ſine ſermonis uſu, florerent eloquio: at mirabilius, poſſe expeditè loqui, ſine uſu linguæ; ut patuit in infantibus, quos Herodes ingulavit truculentus. *Mutos loquentes*? Utique, & ſumma admiratio ex conciliatione implicationis. Eſt loquela in ore, & etiam in ſanguine. Eſt loquela in labijs ex lingua; & ſermo in effuſione cruoris, quod lingua eloquentior altera. Iuxta mirabiliorem eloquendi modum, vocat admirationem prodigium: & ſummum admirationis, videre mutuos loquentes; quippe ſingularis lingua, ubi loquuntur portenta. Quid maius, quàm videre loqui mutos? Dignum namque ſummæ ſuperioris admirationis; & loquentes & infantes: infantes, ratione temporis; loquentes, ſermone ſanguinis. Vide dicta *Tautolog.* 3. à num. 30. ad illud Pauli: *Qui loquitur linguà.*

Matth. 15. 31.

Unde novat?

14 Ibid. dixi, *numer.* 29. Gloriam in Scriptura accipi interdùm pro lingua. *Pſalm.* 15.9. & 107. 2. Unde Genebrard. & Hebr. ad illud: *Cantet tibi gloria mea, & non compungar*; legunt: *Et non ſileat*: *Non conticeſcat*: *Non tacebit.* Maluenda hìc utrumque nectit: *Lingua gloriæ*: legit. Quorsùm gloria pro lingua, vel econtrà? Dicit articulus Innocentium ex lingua infantium: etenim quæ maior gloria, quàm eloqui ſine lingua? Lingua ſanè ubi locutio. Profectò, & eſt mirabilis ſermo; qua graria ſignatur gloria: etenim lactentibus ſummè glorioſum in terris, quòd loquantur ad gloriam ſermone ſanguinis. Lingua eſt & gloria: ſimulque infantium cognoſcitur gloria, ex huiuſmodi lingua: quamdoquidem vel inter prodigia mirum; quòd loquantur infantes ſine loquela labiorum. Sunt Angelorum linguæ atque hominum loquelæ. Horum in labijs verba: illorum altera lingua, quæ non fit verbis, ſed ſignis: ſignaturque gloria in huiuſcemodi lingua; quippe infantium ſumma gloria, quòd qui non valent loqui, poſsint loqui tamquàm Angeli: quòd homines non loquantur ut homines, quando loquuntur infantes: quòd in humana naturali loquela ſanguine effuſo audiatur altera lingua. Ultrà, ni fallor, procedit ex illorum lingua cœleſtis gloria. Gloria in altiſsimis canitur ab Angelis, nativitatem ſignantibus Salvatoris. Erat gloria cœlo & gloria mundo. Cœlo per occiſos infantes: mundo, ex ortu occidendi Redemptoris, cuius gloria promiſſa aliquando in terra: & infantium pro gloria ſignatur altera lingua; quippequàm patuit nativitatis myſterium, per linguam ſanguinis & lactentium & infantium. Quod ab Angelis præcinitur, à pupis lacteo ſanguine ſignatur, ſublimi gloriâ, peculiari lingua: igitur clamore ſilentio elicito, ſermone Angelico, in nativitate Chriſti, vexillum gloriæ; quòd dum infantes loquuntur, ut homines non loquantur.

Pſalm. 29. 13.

Malued.

Quid glorioſum in ſanguinelatentium?

Quomodò illorum ſermone dictanativitas Chriſti?

Os mutum facti caret indice:

Ovid 6. Met. fab 7.

Sed dicitur ſanguine. Sed ſanguine lacteo, Redemptoris ſtudio, & Herodianæ crudelitatis ſigno. Ætas ſe explicuit pro virtute temporis:

Id. ib d.

Purpureaſque notas filis intexuit albis;
Indicium ſceleris.

Aliàs, ni per martyrium, eſſet infantium lac album. Seneca d. à v. 493.

Fluxit latex:
Garruli gramen ſecuere rivi:
Combibit dulces humus alta ſuccos,
Niveique lactis candidos fontes.

Senec.

DIDASCALIA III.

Franciſci Paulani vita, miraculum, & miracula.

1 IN celeritatis indicem finxerunt Ethnici, quod videre non valebant, niſi fictione; quaſi aliquid decoris poſsit ineſſe falſis. Unde de camilla accinit Virgil. lib. 7. *Æneid.* a v. 806.

Aſſueta, curſu pedum prævertere ventos,
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti,
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

Virgil.

Idem commentum de Orione, cui conceſſum à Neptuno ſuper fluctus ambulare, ſuſpenſis veſtigijs; quin unda tingeret pedes. Natal. Comes, 7. *Mytholog.* cap. 13. & Apollon. Rhod. 1. *Argonaut.* v. 571. infit:

Signum celeritatis, quidnam?

Ille vir & Ponti ſuper cana currebat.
Unda, neque celeres tinxit pedes,
Liquida vectus via.

Apoll.

Propter huiuſmodi donum, dicitur collocatus in cœlo, ſtellis ornatus, ſummè fulgidus; de quo nos in *Ephemer.* plurib. in loc. maximè *Iſagog. Iun.* à n. 10. Qua de cauſa Manil. 5. *Aſtronom.* cap. 1. v. 61. de illo ſuccinit:

——Velocia corpora fingit.

Manil.

Uti impoſsibile arbitratur Claudianus. Unde de III. *Conſul.* Honórij, verſ. 198. inquirit:

——Qui ſumma freti per cærula poſsint
Ferre viam:

Claud.

Vetuitas plurima fingit, ſed quaſi vera refert. Unde ergo vera? Ex divina gratia, vincente, quæ hominibus videntur impoſſibilia: igitur invenitur, qui ſumma freti per cærula fertur; quin audacter ſecans æquoris undas, auderent fluctus vel leviter tingere plantas.

Specialis gratia, ambulare per æquora.

2 Quis eſt hic & laudabimus eum? Fecit mirabilia in vita ſua. S. Franciſcus à Paula. Argumentum tetigi *Tom 6. T.* 11. *D.* 5. Argumentum ex profeſſo regerit amor; quia eius humilitamen, charitatem, ac ſpiritus elevationem nonnumquàm demiror. Neceſſe erat ad maiorem Numinis gloriam, qui erat electus iuxta cor Dei, tranſire Siciliam. Reſpuerunt nautæ, ut navis onus; vel quia nullus ex vectura quæſtus. Urgebat in Dei honorem meditatum opus. Potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus. *A nautis reiectus* (inſit Sanctorus & Lippeloo, in eius *Vita*) *ſtrato ſuper fluctibus pallio, fretum Siciliæ cum ſocio tranſvexit.* Cum duobus ſocijs, ait Bonifac. Bargatta in *Mirabilib. Orbis*, Tom. 1. lib. 2. cap. 4. §. 5. n. 6. ubi ſubdit: *Scyllæ & Charybdis barathrum illæſus tranſivit: & quia loca illa omninò periculoſa erant, ita ut rariſsimè naves evaderent naufragium; poſtquam vir Dei illac tranſivit, deſierunt eſſe periculoſa.* O Franciſce! Quomodò factum eſt iſtud, quod eſt mirabile in oculis noſtris? Viderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſsi. Tu dominaris poteſtati maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas. In mari via tua, & ſemitæ tuæ in aquis multis; quia dumtaxàt tibi ſemitæ: veſtigia tua non cognoſcentur, quia inimitabilis trames: verùm patet miraculis, & continuà mitigatione ſinus, ubi feliciter ſteterunt pedes eius. Socij tecum erant, & ſimul tecum fretum ſiculum tranant. Illuxerunt corruſcationes tuæ orbi terræ & claritas virtutis etiam mari: etenim cum te ſocij ſequerentur tamquàm grex; tecùm eduxiſti in portum populum tuum.

Franciſcus pallio ſocios & ſe ultra mare tranſvexit.

Sanctor

Bagatt.

Dona valent: emitur ſola virtute poteſtas.
Unanimi fratres, quorum mare terraque fatis.

Claud. d. v. 187